

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VI. Scientia media derogat divinæ omnipotentiae, ac enervat efficaciam
gratiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

illâ quæ ab altera attingitur : At juxta principia Adversariorum voluntas creata in suis effectibus & operationibus attingit aliquam rationem priorem & nobiliorem eâ, quæ per se primò attingitur à Deo : Ergo illa prius eligit & prius determinat. Maior est evidens : cum enim causa & effectus sint correlativa, judicandum est de prioritate & de posterioritate causarum secundum prioritatem, vel posterioritatem effectuum. Minor vero probatur. Juxta doctrinam Adversariorum voluntas creata attingit per se primò in actu & effectum quem producit rationem specificam, & determinat Deum ad illam; Deus vero per suum concursum attingit per se primò rationem individualem, & determinat voluntatem ad eliciendam hanc numero operationem, vel producendum hunc effectum in individuo: Sed in quolibet actu & effectum ratio specifica est prior, & perfectior individuali; cum prima constituat essentiam rei, secunda vero sit extra ejus naturam & quidditatem: Ergo juxta principia Adversariorum voluntas creata attingit in suis actibus & effectibus aliquam rationem priorem & nobiliorem eâ, quam Deus per suum concursum attingit.

§. V.

Scientia media tollit à Deo supremum dominium in nostras voluntates

145. **P**ROBATUR. Ille, qui habet supremum dominium in rem aliquam, potest eâ uti, eamque applicare ad quodcumque voluerit; quomodo cumque voluerit, & quando cumque voluerit in hac enim potestate utendi consistit jus dominativum, ut docent Theologi, & Jurisperiti; unde quia voluntas est regina & domina ceterarum potentiarum, & charitas aliarum virtutum, eas movent & applicant ad suos actus eliciendos. Ergo si Deus non possit applicare voluntates nostras ad libere volendum quidquid ipse voluerit eas velle; sed prius explorare debeat, & prævidere per scientiam mediam, quid illa ex innata libertate sint volitura; nec possit illarum determinationem & consensum prædefinite, & causare, tanquam primum liberum, & primum determinans; sed illum ab ea debeat expectare, & veluti emendicare, ac precariò obtinere, manifestum est, quod non habebit supremum & perfectum, ac regale dominium in voluntates nostras, sed politicum tantum & civile, quale maritus habet in uxorem, vel consul, aut magistratus in populum. Hoc autem repugnat Scripturæ & SS. Patribus: dicitur enim Proverbiorum 21. *Sicut divisiones aquarum; ita cor Regis in manu Domini: quocumque voluerit, vertet illud.* Quibus verbis Scriptura significat, cor Regis, quod inter omnia corda maxime liberum esse debet, ita esse sub manu & potestate Dei, & sub dominio ipsius, qualiter sunt aquæ sub manu hortulani, quas derivat, & dividit, quomodo cumque voluerit: ita quod sicut aquæ non resistunt divisioni, quæ manu hortulani fit; ita nec cor Regis Deo efficaciter illud moventi. Unde saepe docet Augustinus, *Deum habere cordium inclinandum omnipotentem suam potestatem. Illum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines. Deo volenti salvum facere, nullum humanum resistere arbitrium; illumque de ipsis hominum voluntatibus facere quod vult, & quando vult &c.*

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio. Sicut Rex ille, vel Dominus non habet perfectum & supremum dominium in servos, vel in subditos, qui non possent eis quidquam præcipere, vel imperare, nisi quod prævideret & præceteret illos suâ sponte & propriâ inclinatione voluntarios, & qui non possent eos ad suam pertrahere voluntatem, sed potius cogeretur voluntati illorum se accommodare: tunc enim talis Rex, vel Dominus potius faceret voluntatem subditorum, & servorum, quam ipsi subditi & servi voluntatem Regis, vel Domini. Ita similiter Deus non habebit perfectum dominium in voluntates hominum, si non possit quidquam decernere, ac dei finire circa nostros actus liberos, nisi quod præscit & prævidet per scientiam mediam, homines ex innata libertate voluntarios; nec operabitur omnia juxta consilium voluntatis suæ, ut dicit Apostolus; sed potius secundum præscientiam & prævisionem voluntatis nostræ, ut olim dicebat Faustus. Certe si Superiores in Religione nihil aliud possent præcipere subditis, quam quod præviderent eos propriâ sponte & inclinatione naturali esse voluntarios, facillimum esset illis obtemperare, nec magna esset illorum autoritas, & parvum, ac fere nullum obedientiæ meritum foret.

Confirmatur amplius: In sententia Adversariorum verificari non potest id, quod dicit Augustinus, Deum scilicet magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines: Ergo illa contradicit Augustino, & tollit supremum & regale dominium, quod Deus habet in voluntates nostras. Consequentia patet. Antecedens probatur. Homines ratione perfecti dominij, quod habent in suos actus, possunt se libere determinare, & de facto se libere determinant ad quod voluerint, quando voluerint, & ubi voluerint: Ergo si Deus non possit sine læsione libertatis applicare & determinare voluntates hominum ad quod voluerit, & quando voluerit; sed debeat per scientiam mediam explorare futuram consensum voluntatis humanæ, & expectare, & quærere occasiones & opportunitates temporis, loci &c. manifestum est, quod non ita habebit in sua potestate voluntates hominum, ac ipsi homines.

§. VI.

Scientia media derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam gratia.

PROBATUR primò: Juxta principia Adversariorum, Deus servatâ libertate arbitrij nulli non potuit promittere Abraham filios spirituales per fidem & conversionem Gentium ex facularibus & thelauris suæ omnipotentia; sed solum ex præsupposita scientia media, quâ noverat, quod ista, vel illa gentes, tali tempore vocata ad fidem, creditura essent: vocata, inquam, a quali vocatione externa & interna; imò forte minor, quam alia Gentes, quæ non ei ediderunt: Sed hoc multum derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam divinæ gratia; Ergo & scientia media: Major patet, Minor probatur. Juxta hunc dicendi modum, quod Deus promissione adimplere potuerit, non provenit tanquam à primâ radice ab ejus omnipotentia, sed à potestate & determinatione liberi nostri arbitrij: nisi enim hæc præsupponeretur à Deo prævita per scientiam mediam, Deus ex tota sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum gratia, quæ ab illa proveniunt

ri divinæ, & ab illa impediibilis, omnipotentia Dei, ejusque libertati derogatur. Sed juxta principia Adversariorum, talis conversio, neque est Deo libera, nec ab illo impediibilis: Ergo &c. Minor subsumpta probatur. Et in primis quod talis conversio, juxta principia Adversariorum, non sit Deo libera, videtur manifestum, cum illa sit prior omni decreto actuali & exercito voluntatis divinæ; & cum scientia media, quæ circa illam versatur, non sit libera ex parte subjecti, sed tantum ex parte objecti, ut docent ejus Assertores. Quod etiam illa non sit à Deo impediibilis, patet ex dictis, & currit argumentum supra positum: si enim posset à Deo impediiri, posset per voluntatem divinam scientia media falsificari; & sic ante voluntatis decretum, non erit infallibilis talis scientia, nec necessario competens Deo, sed dependenter à voluntate sua libera. Quare ex positione scientiæ mediæ, vel diminuitur potentia divina, ejusque supremum dominium ac perfecta libertas, circa res conditionate futuras, aut redditur incerta & fallibilis illa scientia. Concluditur igitur (Amice Lector) & rogo te cum Augustino libro 1. operis imperfecti num. 50. Ne ita de his angustiis ex eas, ut fidei caput perdas; quæ fide primitivus in symbolo consistemur, credere nos in Deum Patrem omnipotentem.

§. VII.

Scientia media attribuit Deo modum concurrenti cum causis liberis, cæcum, & ignorantem, vagum, & indeterminatum.

155 **P**robatur breviter: Quando Deus cognoscit per scientiam mediam, rem sub conditione futuram, debet supponere modum agendi suum, & creaturæ: quando quidem non potest supponi, nec cognosci res, ut absolute, vel conditionate futura; nisi supponatur habere omnia, quæ sunt, vel essent necessaria ad existendum; ac proinde concursum causæ primæ, sine quo nulla potest poni actio causæ secundæ, quæ cum sit aliquod ens per participationem, necessario, & essentialiter dependet ab ente per essentiam: At qui modus ille concurrenti Dei, præsuppositus à scientia media, cæcus est, ac ignarus, vagus, confusus, & indeterminatus: Ergo scientia media Deo modum concurrenti cum causis liberis cæcum ac ignorantem affingit. Major patet, Minor probatur: Modus ille agendi, est concurrere per concursum indifferentem, & sine intentione & volitione alicujus actus, & effectus particularis, cum sola intentione generali agendi quod volet creatura, quodcumque illud sit, sive bonum, sive malum, sive amorem, sive odium &c. Sed hoc est concurrere cæco & ignorantimodo, vage, & confuse, & quasi in incertis; eoque fere modo quod piscatores, qui mittunt retia in mare, vel in flumen, ignorantes quos pisces apprehendent, & in suis retibus concludunt: an soleas, vel Rhombos, Thynnos, aut Salmones &c. Ergo scientia media attribuit Deo modum concurrenti cum causis liberis, cæcum, & ignorantem, incertum, & indeterminatum.

156 **D**ices cum Suarez libro 1. de concursu Dei cap. 15. Decretum Dei de concurrenti cum causis liberis, dirigi per scientiam mediam, quæ Deus prævidet distinctè & in particulari, quem actum voluntas creata elicitura sit, si in his occasionibus & circumstantiis occurrentibus præbeat illi suum concursum,

A Sed contra: Hic non agimus de concursu causæ primæ subsequeente ad scientiam mediam, sed de illo quem talis scientia in signo rationis eam antecedenti, in Deo supponit; cum enim sit speculativa, supponit suum objectum, & omnes essentialia dependentias ad illius existentiam requisitas, subindeque concursum causæ primæ, seu decretum & voluntatem concurrenti cum causis secundis: Sed modus ille concurrenti, præsuppositus à scientia media, est cæcus, & ignarus, vagus, & indeterminatus; quia exhibetur à Deo causis liberis, per vagam quandam, confusam, & generalem applicationem suæ omnipotentia; ac concurrentium cum voluntate creata ad quodcumque voluerit, & nullum tunc intendendo aut cognoscendo actum in particulari. Ergo modus ille concurrenti cum causis liberis, multum derogat perfectioni divinæ providentiæ, quæ non debet tendere ad nostros actus liberos in communi, vage, & indeterminate, sed circa illos in individuo, distinctè, & in particulari verfarari docet S. Thomas 3. contra Gent. cap. 89. ubi impugnat errorem Origenis & aliorum, qui non intelligentes (inquit S. Doctor) qualiter motum voluntatis Deus in nobis causare possit, absque præjudicio libertatis, dixerunt quid providentiæ non est de his quæ subsumt libero arbitrio, scilicet de electionibus.

B Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Juxta sententiam defensorum scientiæ mediæ, sunt distinguendi duo modi concurrenti causæ primæ cum secundis: unus cæcus, & ignarus, casualis, & fortuitus, qui præsupponitur ad scientiam mediam; & nullum intellectus judicium, quo divina voluntas & omnipotentia ad aliquem effectum in particulari producendum dirigantur, supponit; sed modo quodam vago, & quasi in incertum, tendit in actus voluntatis humanæ, nimirum ad quodcumque voluntas creata elegerit & voluerit: alter verò prudens & sapiens, ac supponens prævisionem scientiæ mediæ, & cum deliberatione & intentione effectus particularis: quo nihil absurdius dici potest, nam juxta hunc modum dicendi, Deus perinde se habet, ac si quis sagittam ejaculari, aut machinam bellicam vellet dispendere per cæcos meatus, dubius quod tendat, quidve eâ viâ attingat, nisi per fenestram exerto capite id exploraret: sicut enim talis exploratio & cognitio subsequens, non impediret quin emissio illa sagittæ, vel globi, modo quodam cæco & ignorantimodo facta esset, nullumque intendendo scopum in particulari: ita cognitio & exploratio scientiæ mediæ, non impedit, quin in signo illam antecedenti, modus quidam agendi & concurrenti cum causis liberis, cæcus, & ignarus, vagus, & indeterminatus (utpote sine cognitione & intentione effectus particularis) Deo attribuat.

§. VIII.

Scientia media affingit Deo modum cognoscendi actus liberos nostræ voluntatis, conditionate futuros, confusum, & indeterminatum.

Hoc inconveniens & absurdum, manifestè sequitur ex doctrina Adversariorum: docent enim voluntatem nostram, cum eligit hoc objectum potius quam aliud, non determinare seipsam ad hunc numero actum, potius quam ad alium, sed ad hunc numero actum determinari à causa prima. Ita Suarez in Metaphysica disp. 5. sect. 5. num. 7. ubi mutat sententiam quam tenuerat in 3. Idem repetit disp. 2. sect. 1. num. 13. & seq.